

Ладані В.О.

*здобувач кафедри політології і державного управління
ДВНЗ « Ужгородський національний університет »*

АНАЛІЗ ІНСТИТУЦІЙНИХ ХАРАКТЕРИСТИК ПОЛІТИЧНОГО РЕЖИМУ: ЕМПІРИЧНА МЕТОДОЛОГІЯ POLITY IV

Дослідження та оцінка системної трансформації посткомуністичних країн у сучасній порівняльній політичній науці є одним із найбільш перспективних аналітичних напрямів. Для визначення динамічності процесів демократизації та підтвердження чи спростування методологічних моделей дослідження, доцільним є застосування широкого емпіричного спектру індексування. Емпіричні показники якісних змін у процесі демократизації надають змогу у компаративному розрізі відслідкувати особливості критеріїв та факторів демократизації у чисельній площині.

Найбільш широкі межі хронології у дослідженні інституційних характеристик політичних режимів помітні в методології ряду дослідницьких програм Polity. Останнім проектом є Polity IV під керівництвом М. Маршалла (супроводжують Т. Гурр, К. Джеггерс) і реалізується Центром міжнародного розвитку і управління конфліктами та Центром глобальної політики (США). Часові рамки дослідження охоплюють 1800-2012 роки.

Методологія дослідження полягає в експертній оцінці динаміки інституціоналізації політичних режимів. Досліджуються країни з населенням не менше 500 тис. чол. та різними формами державного врядування. Принцип емпіричного аналізу базується на широкій історико-політичній ретроспективі, статистичних даних та порівняльних експертних висновках. Політичні режими вивчаються крізь призму впливу зовнішніх (війни, міжнародні відносини, зовнішня політика) та внутрішніх (революції, етнічні, релігійні конфлікти) факторів. Методологічною основою для класифікації політичного режиму є емпіричні індикатори, що визначають перспективи режиму завдяки нормативним особливостям політичних інститутів [1].

Центральним емпіричним індикатором є Індекс Політії (Polity), який визначається на порівняльній основі через середній показник двох індикаторів - Індекс Демократії (Democ) та Індекс Авторитаризму (Autoc). За допомогою Індекса Демократії розраховують рівень інституціоналізації демократії (режим консолідованої демократії); Індекс Авторитаризму визначає інституціоналізацію автократії (авторитарний режим).

Кожен з проміжних індексів вираховується через фіксований перелік ознак/індикаторів політичного режиму. Індикатор політичного режиму складається з групи інституційних ознак (змінних). Відповідні кількісні величини по кожному індикатору визначають близькість країни до демократії чи авторитаризму і складають підсумковий Індекс Політії.

Індикатори політичних режимів:

- 1) конкурентність формування органів виконавчої влади (Competitiveness of Executive Recruitment) - позначається XRCOMP;
- 2) відкритість каналів формування органів виконавчої влади (Openness of Executive Recruitment) - XROPEN;
- 3) система обмежень органів виконавчої влади (Constraint on Chief Executive) - XCONST;
- 4) інституціоналізація конкурентної політичної участі (Competitiveness of Political Participation) - PARCOMP;
- 5) регулювання участі (Regulation of Participation) - PARREG [2].

Кожен індикатор розміщується на шкалі від -10 до +10 і розраховується окремо за Індексом Демократії та Індексом Авторитаризму. Середній показник складає кінцевий Індекс Політії.

Підсумковий кількісний вимір Індексу Політії включає три групи політичних режимів:

1. Автократія (авторитарний політичний режим): Індекс включає чисельну площину -10----- 6.
2. Анократія (проміжний тип політичного режиму з атрибутами державності): Індекс рівний -5 — +6.
3. Демократія (політичний режим консолідованої демократії): Індекс позначається +5 — +10.

Загалом, емпіричну методологію індексування інституційних характеристик політичного режиму Polity IV слід відносити до групи системного рівня емпіричного аналізу транзитивних країн. На цьому рівні проводяться заміри рівня демократичності політичних інститутів у хронологічному розрізі. Завдяки підсумковим показникам Індексу Політії можна з'ясувати особливості трансформації як цілісної політичної системи країни, так й конкретних політичних інститутів. Відповідно близькість країни до авторитарного чи демократичного типу політичного режиму проектує майбутню динаміку політичної системи в країні.

Література

1. Polity IV Project [Електронний ресурс] // Political Regime

Characteristics and Transitions, 1800-2012.

- Режим доступа:

<http://www.systemicpeace.org/polity/polity4.htm>.

2. Polity IV Project: Political Regime Characteristics and Transitions, 1800-2012

[Электронный ресурс] / Monty G. Marshall, Ted Robert Gurr, Keith Jagers // Dataset's Users Manual. - 2013 (April 21). - Center for Systemic Peace. - P. 13-17. -

Режим доступа: <http://www.systemicpeace.org/inscr/p4manualv2012.pdf>.